Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

V. b. b

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V | DUNAJ, V SREDO, 22. III. 1950 | ŠTEV. 22 (295)

PRISPEVAJMO
vsi za partizanski
spomenik v Železni Kapli

Šolska odredba iz leta 1945 je bila edini avstrijski argument v Londonu

Minulo je že precej časa od predvolivnega zborovanja Socialistične stranke v Velikovcu, na katerem je govoril deželni glavar gospod Wedenig. Zaman smo iskali po listih, da bi zvedeli, kaj je govoril predstavnik dežele. Niti besedice niso napisali o tem zborovanju in celo „Die Neue Zeit" je prezrla obisk svojega prvaka v Velikovcu.

Kaj je vzrok temu?

Gospod Wedenig ni govoril samo o socialistični občinski politiki, kjer je podčrtal važnost izravnalnega fonda, ki omogoča tudi manjšim občinam, da s podporo tega fonda pristopajo k večjim nalogam kot so izgradnja stanovanjskih hiš, električnih naprav, javnih poti itd., temveč se je dotaknil tudi nadvse delikatnega vprašanja dvojezičnega šolskega pouka na Koroškem. In prav zaradi tega je ves tisk dosledno molčal o tem govoru gospoda deželnega glavarja. Gospod deželni glavar se tu pred zbranimi poštenimi delavci, ki jim ni za šovinistično hujskanje, ni mogel postaviti v pozi slovitega Abwehrkämpferja in zagovornika šovinistične politike napram koroškim Slovencem, temveč je v svoji demagogiji napel popolnoma druge strune. Izjavil je, da je šolsko vprašanje postalo prav v zadnjem času zelo pereče, ker eni kakor drugi trenutno na Dunaju poskušajo svojo srečo. Govoril je zelo previdno in se skušal pred poštenimi delavci nekako odstraniti od uradne šovinistične politike, ki se izvaja prav pod njegovim vodstvom.

Prvič smo izvedeli iz uradnih ust, da je bil dvojezični pouk na naših šolah le na pritisk britanske zasedbene sile in da pri znani šolski odredbi iz leta 1945 ne gre za deželno odredbo temveč za zvezno, ker je tedaj zasedbena sila na Koroškem vršila funkcije zvezne oblasti. Pritisk, da je bil na koroško deželno vlado tako močan, da je imela samo izbiro med prostovoljno uvedbo dvojezičnega pouka in med obvezno ureditvijo popolnoma slovenskih šol.

Kljub temu pa se je avstrijska vlada ves čas pogajanja za avstrijsko državno pogodbo stalno sklicevala na to odredbo in na njeni podlagi dokazovala svojo velikodušnost do koroških Slovencev. Sam deželni glavar je v Velikovcu poudaril, da je bila prav ta odredba najbolj tehtni in takorekoč edini argument, s katerim je mogel operirati avstrijski zunanji minister dr. Gruber pri pogajanjih v Londonu. Nevarnost je bila takrat zelo velika, je izjavil v nasprotju k svojim lastnim nekdanjim trditvam, — in komaj smo rešili našo Koroško nedeljeno. Zato vas prosim, bodite previdni je dejal taisti Wedenig, ki je par dni prej vodil na zahtevo VDU-a šovinistično delegacijo k zvezni vladi na Dunaj, da zahteva odpravo ostankov slovenskega jezika iz šol na Koroškem. Delavcem v Velikovcu pa je govoril: Ne gre, da bi ta koroški problem držal vsakih 20 let cel svet v sapi! Če bomo enkrat tako srečni, da dobimo državno pogodbo, bomo morali prevzeti tudi dolžnosti napram manjšini in ni še gotovo, ali bomo mi tisti, ki bomo imeli izvedbo teh dolžnosti v rokah, ali pa bodo to drugi.

Koroški Slovenci se dobro zavedamo, zakaj o tem ni bilo besedice v časopisu. Deželni glavar Wedenig je podal že preveč drugače zvenečih izjav in prav v tem vprašanju in ne bi dobro kazalo, če bi javnost spoznala njegovo dvoličnost. Te besede so bile namenjene, pač le za slepitev poštenih delavcev in volivcev v velikovškem okraju, kjer bi ravno ne bilo diplomatično, da bi se „socialist" znašel na isti liniji kot Steinacher in njegov šovinistični BHS. Zato je deželni glavar v tej situaciji celo zavrnil prizadevanja šovinističnih krogov, da se odpravi slovenski pouk na šolah, čeprav je v isti zadevi sam vodil vladno delegacijo na Dunaj. Zavedajoč se, neugodnega trenutka za to gonjo koroških nestrpnežev je govoril delavcem, da naj nikar ne otežujejo deželni oziroma zvezni vladi borbo za državno pogodbo in svaril dobesedno: „Časi so nevarni in kaj lahko se znajdemo spet v katastrofi, še hujši kakor je bila ona, kateri smo komaj z življenjem ušli. Bodimo strpni, da ne bo potem kazal drug na drugega ta-ne jaz! . . ." Ne bi rad videl svojih koroških rojakov tavati kot DP-jevce po svetu, da bi delili usodo 13 milijonov, ki jih je vrgla svetovna vojna iz svojih domov!"

Ko bi gospod deželni glavar skrbel tudi za strpnost v dejanjih in ukrepih predvsem v šolski politiki in v drugih vprašanjih, ki zadevajo osnovne pravice koroških Slovencev, kakor je našel lepe besede o strpnosti pred delavci, bi bili odnosi med slovenskim in avstrijskim narodom na Koroškem gotovo boljši. Toda med dejanji in besedami je velika razlika, da primerjamo samo Wedenigovo delegacijo na Dunaj in Wedenigove besede v Velikovcu.

Zaradi tega njegove besede o neonacistični stranki VDU tudi nimajo posebnega haska, čeprav zvenijo precej ostro. „Ti ljudje je rekel, stojijo ob strani in nas in naše delo kritizirajo. Pri tem pa pozabljajo, da je vsa ta nesreča in blato, ki ga mi pospravljamo, njihovo delo in žalostna zapuščina nacistov. To kar dela danes VDU, so domala isti ljudje delali v letih pred vojno in so s svojo politiko pognali ne samo Avstrijo in Nemčijo temveč vso Evropo v katastrofo! (Gospod Wedenig je očitno pri tem pozabil, da je s svojo vodilno udeležbo pri delegaciji na Dunaj delal to, kar dela VDU.) Na ljudstvu je sedaj, da ne pozabi, kaj smo pretrpeli, kakšne žrtve so padle v vojski in v taboriščnih mučilnicah in ljudstvo naj izreče obsodbo nad temi krogi, ki bi ponovno radi speljali ves svet v še hujšo nesrečo."

Koroški Slovenci nikdar ne bomo pozabili trpljenja niti ogromnih svojih žrtev, ki smo jih dali za naš narodni obstoj, za naše pravice in za pravice naših otrok. Zato bomo tudi branili slovensko šolstvo proti vsem poskusom združenih koroških šovinistov, katerim se je na žalost pridružil tudi gospod deželni glavar, ki je poštenim delavcem v Velikovcu govoril o potrebi strpnosti in zavrnil tudi prizadevanja šovinistov za odpravo slovenskega pouka v šolah.

V diskusiji se je javil k besedi tudi velikovški strojar gospod Kuhinka, ki je izvajal, da je povpraševanje staršev v velikovškem okraju glede šolskega pouka izpadlo s 95 odstotki za odpravo slovenskega jezika, torej za popolnoma nemški pouk. Pri tem se je skliceval na demokratičnost tega postopka ne da bi hkrati omenil tudi, koliko staršev se je izjavilo za nemški pouk samo zaradi tega, „da otrok v šoli ne trpi." Gospod Kuhinka je spomnil gospoda Wedeniga tudi na nekdaj dano besedo „da noben nemški otrok ne bo prisiljen se učiti slovensko in ga vprašal, kaj namerava v tem pogledu ukreniti. Hladno so sprejeli delavci hujskaške besede in številni medklici delavstva so pokazali, da je čas minul, ko so delavci nasedali hujskaškim parolam velenemških agentov.

V odgovoru je z lahko rdečico deželni glavar ponovil svoje misli iz govora in izjavil: „Štiri leta že traja dvojezični pouk in vendar velikovčani še niso slavizirani. Je pač tako, da se Nemec ne uči rad slovensko, dočim se Slovenec pa nemško uči". Pravilno bi moral gospod Wedenig seveda reči, dočim se Slovenec pa nemško učiti mora. „Če hočemo priti do boljših političnih in gospodarskih odnosov do sosedne države, je nadaljeval gospod Wedenig, nam znanje slovenskega jezika ne bo škodovalo. Kar pa se tiče obljube, da noben nemški otrok ne bo prisiljen učiti se slovensko, sem pa itak rekel, da pri izvajanju tozadevne odredbe nismo tako natančni."

Kljub vsemu so izvajanja gospoda Wedeniga v Velikovcu jako zanimiva. Iz njih vidimo, da odredba leta 1945 nikakor ni izraz spremembe nacionalne politike napram koroškim Slovencem in dokaz pripravljenosti do boljših odnosov s slovenskim ljudstvom, temveč da je bila uvedena le pod zunanjim pritiskom in so zato vsi tozadevni avstrijski argumenti neodkriti in zlobni (Ker gre torej v resnici za vsiljeno, neavstrijsko odredbo, vemo, kaj imamo pričakovati po državni pogodbi.) Hkrati pa nam velikovško zborovanje pove, da so tudi avstro-marksistični politiki danes prisiljeni, da pred delavci zamolčijo svojo nacionalno nestrpnost in svojo povezanost s šovinističnimi nacionalnimi krogi. Kolo zgodovine se vsekakor tudi v Avstriji vrti naprej in prišel bo čas, ko ne bo mogoče več drugače govoriti delavcem in drugače delati. Delovne množice imajo dober posluh, a prav tako dobro vidijo in se ne bodo dale stalno slepiti s frazami in lepimi besedami, temveč bodo zahtevale tudi dejanja.

Koroški Slovenci k velikovškemu govoru gospoda deželnega glavarja nimajo ničesar drugega pripomniti kot to, da bomo njegovim besedam in njegovi dobri volji verovali šele tedaj, ko bo lepim besedam o šolstvu sledila pravična rešitev vprašanja slovenskega šolstva na Koroškem.

Vsi so si edini kadar gre proti nam

Ali naj postane velenemški 10. oktober spet državni praznik

Dokazano dejstvo je: kadar gre proti koroškim Slovencem, so si edini vsi, od Steinacherja, neonacističnega VDU-ja in reakcionarne ÖVP, preko protiljudskega, šovinističnega vodstva SPÖ in informbirojevskih agentov v KPÖ pa tja do skrajno protislovenskega celovškega ordinariata. V svojem krvnem sovraštvu do slovenskega naroda se prav v ničemer ne razlikujejo. Za njih Slovenci sploh nismo narod, imajo nas samo za manjvredne „vindišarje", ki nimajo pravice do življenja, do narodnostnega obstoja in jih je zato treba uničiti in zatreti.

Tako je v vseh vprašanjih, predvsem pa glede 10. oktobra, ki je nam prinesel narodnostno zatiranje in preganjanje, nasilje, suženjstvo in brezpravnost. 10. oktobra pred 30 leti so nam, malemu narodu, imperialistične sile vsilile svojo voljo, nas prepustile na milost in nemilost našim najhujšim sovražnikom, ki so to tudi izrabili in storili svoje.

Po drugi svetovni vojni, ko smo koroški Slovenci podvojili svoje napore v borbi za resnično nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost, so nas poskušali preslepiti s tem, da so se nam navidezno prilizovali in skušali dokazati, da so najboljši prijatelji slovenskega ljudstva. Tako so dne 13. februarja 1947 socialisti po svojem tedanjem deželnem glavarju predlagali, naj se 10. oktober ne praznuje več, ker se s tem, kakor je v tem predlogu rečeno, „vedno spet odpre stara rana". Šli so celo dalje in rekli, naj bo ta predlog „dokaz resne volje koroške deželne vlade . . .", da je pripravljena storiti vse za koroške Slovence.

Da ta predlog nikdar ni bil resno mišljen, da je bil samo vaba za slovensko ljudstvo, smo videli prav kmalu. Popolnoma neonacistični pohod 10. oktobra 1948 po celovških ulicah, ki ga je organizirala deželna vlada s „socialističnim" deželnim glavarjem na čelu in pri katerem so sodelovali vsi nacisti, šovinisti in zakleti sovražniki slovenskega ljudstva ter investicija 100.000 šilingov v letošnjem deželnem proračunu za še obširnejšo in prav tako nacistično-šovinistično proslavo 10. oktobra le-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nacionalni narodnoobrambni čut nam nalaga potrebo po strnjenosti v DFDL

Nadaljevanje org. poročila tov. dr. Francija Zwittra na Pokrajinskem zboru DFDL

DFDL je odločno branila pravice koroških Slovencev

Velika izkustva, katera smo pridobili v teku našega trpljenja pod nacizmom in uspehi v narodnoosvobodilni borbi, posebno pa tudi izkustva zadnjega polletja obstoja DFDL nam bodo kažipot za nadaljnjo borbo za naše svete pravice. Vse od ustanovitve je DFDL trdovratno branila pravice koroških Slovencev pred vsemi mogočimi napadi tuje in domače reakcije, novih skupin fašizma ter skupine Slovencev, ki je krenila spet na pot kompromisarske in drobtiničarske politike. Že na svojem ustanovnem občnem zboru je Fronta sklenila resolucijo, ki jo je poslala konferenci zunanjih ministrov v London in takoj nato vodila borbo za deželno- in državnozborske volitve in že ob tej priložnosti posebno pa v borbi za občinske volitve mimo vseh svetovnonazorskih razlik pozivala k narodni enotnosti in jo tudi dejansko ustvarjala. Ob dejstvu, da so se proti DFDL združili vsi od knezoškofijskega ordinariata preko Steinacherja pa do kominformističnega vodstva KPA, ob ekskomunikaciji in vsakovrstnih drugih nasiljih, beležimo kljub vsemu lepe uspehe in smo nanje ponosni. Vsi ti uspehi — in to bi se dalo na številnih primerih dokazati, —pa so v prvi vrsti plod organiziranega dela. Posebno zadnje državnozborske volitve so pokazale, da smo dosegli lepe uspehe povsod tam, kjer smo imeli delovne in samoiniciativne odbore, da pa je šepalo vse naše delo in so izostali uspehi povsod tam, kjer je odpovedala naša organizacija.

Pogledati je treba tudi neuspehe in ugotoviti njihove vzroke

Zato bi bilo povsem napačno videti le uspehe, ne pa hkrati pogledati tudi neuspehe in ugotoviti vzroke teh neuspehov. Ne smemo nikoli izgubiti izpred oči dejstva, da vse delo, vsa borba in ves uspeh zavisi od zavesti množic. Te lahko pridejo do te zavesti samo s prepričevanjem, samo s pojasnjevanjem nalog, ki jih čakajo. Tudi to se je najbolje pokazalo pri zadnjih volitvah, ko smo imeli najlepše uspehe prav s pojasnjevanjem perečih vprašanj kot ekskomunikacije in drugih na samih zborovanjih in bi bili imeli nedvomno boljše uspehe tudi pri volitvah, da bi bili imeli še malo več časa za prepričevanje in pojasnjevanje. Žal pa se nismo dovolj naučili pri volitvah, da bi nadaljevali z delom med samimi množicami, temveč smo zapadli v staro napako koroške slovenske politike in zožili delo na krog zaupnikov. Preveč zaupništva, a premalo zaupanja do širokih množic: to je ena bistvenih napak našega dela, ki se izraža predvsem v tem, da v mnogih krajih nimamo niti krajevnih odborov, ki bi vodili delo, temveč delamo tam le s posamezniki-zaupniki.

Pritegnitev k sodelovanju širšega kroga je zato neodložljiva naloga DFDL.

Pritegnitev širšega kroga k sodelovanju pa pomeni ustanovitev odborov.

Prisluhniti množicam se pravi konkretno delati z odborom, odboru prepustiti iniciativo, ja odboru zagotoviti vso možnost, da razvija lastno iniciativo, ne pa mu komandirati po posameznih zaupnikih.

S tem pa smo že pri drugi napaki našega organizacijskega dela: preveč komandiranja od zgoraj in premalo samoiniciative od spodaj. Vsako upravno komandiranje, ki ni v ničemer utemeljeno, rodi odpor, ki se odraža v nedelavnosti organizacije in odbora. Najboljši dokaz za to je današnje stanje krajevnih odborov.

Tako sproščeno delo v odborih, to se pravi na terenu, se razen najbolj splošnih smernic seveda ne da voditi iz enega centra.

Od zgoraj iz centra se lahko dajo splošne smernice, zlasti v zvezi z notranjimi okoliščinami boja za naše napredno politično gledanje, idejno in politično delo pa se mora razvijati na podlagi perečih življenjskih vprašanj, ki vsak dan terjajo odgovor od vsakega posameznega našega človeka. Ne da bi pozabljali na glavne politične probleme, je treba dnevno pojasnjevati našim ljudem vse družbene pojave in vse „drobne“ in krajevne naloge. Pri tem se bo razvila vsestranska iniciativa, ki bo samo koristila stvari skupnosti, odpravljala razna nezadovoljstva in godrnjanja, ki so v glavnem posledica birokratskega urejanja in komandiranja.

Pri razmotrivanju našega organizacijskega dela pa ne smemo mimo pojava, ki je že od vsega začetka hiba našega gibanja in to je nesistematično, ne za daljšo perspektivo predvideno niti k enemu cilju usmerjeno delo. Vzrok temu je gotovo v veliki meri naša priključitvena borba, ki je zahtevala kampanjske akcije, toda danes je potrebno strogo sistematično delo.

Odbor občinske oziroma krajevne organizacije mora biti pobudnik za stalno aktivnost krajevne organizacije, okrajni in drugi odbori pa morajo vse svoje napore usmeriti k podpiranju odborov temeljne organizacije. To bi bile glavne pomanjkljivosti, ki jih bo treba popraviti v vseh odborih od PO DFDL pa do najnižjega krajevnega odbora. Pri tem pa bi še posebno poudaril, da morajo delo vršiti v **resnici odbori, ne pa le sekretarji ali predsedniki.** Le v delovnem odboru je dana garancija, da pride do izraza res ljudska volja in iniciativa množic. Le na ta način se bo dvignila tudi politična zavest naših množic, zavest, da dejansko same odločajo in rešujejo svoje zadeve.

Toda le ustvaritev odborov samih ne zadostuje. Treba je na široko razviti organizacijo **z nabiranjem novih članov, z nabiranjem članarine,** kar je hkrati tudi en najlepši način pristopanja do ljudi, to je nujno potrebne aktivizacije našega človeka.

DFDL in množične organizacije

Dovolite mi, da spregovorim samo še par besedi **k vprašanju razmerja DFDL do ostalih naših množičnih organizacij.**

Le prečestokrat, se je tudi od strani DFDL postavljalo, da so množične organizacije poklicane, da podprejo DFDL, medtem ko je ravno obratno naloga DFDL, da se poveže z najširšimi množicami, da jih vzgaja, politično in kulturno dviga ter usposablja za vse večje in odgovornejše naloge, predvsem pa na vse mogoče načine podpira.

Razumljivo je, da ima predvsem **mladina** svoje posebne zahteve in vprašanja, ki jih bo treba rešiti v okviru DF. Eno glavnih vprašanj je vprašanje šolstva. Dolgoletno narodno in socialno zatiranje ima svoje hude posledice v porastu inteligence ter na splošno javnih in kulturnih delavcev. Z vsemi silami je treba preprečiti ponavljanje te nevarnosti, predvsem ponavljanje potujčevanja naše mladine potom šole. Preprečili bomo to nevarnost s tem, da bomo dosledno branili pravice mladine do izobraževanja v materinskem jeziku.

Vsi vemo, da so prav zadnji čas na delu spet združeni šovinisti, da obnovijo Kaibitschevo **šolsko politiko** skrajno nekulturnega posiljevanja naše mladine. Treba, da na današnjem občnem zboru odločno protestiramo proti ponovnemu uvajanju Kaibitschevega nasilja. Naša mladina ni šla zastonj proti temu nasilju v gozdove v borbo in se bo znala boriti tudi proti novim Kaibitschem, ki se niso ničesar naučili iz zgodovine zadnjih let. Apeliramo na ves kulturni svet, da nas podpre v borbi proti temu nekulturnemu nasilju združenih avstrijskih imperialistov.

Predno prihajam h koncu, tovariši in tovarišice, ne smem prezreti **našega tiska.** Vse te organizacijske in tudi vse ostale naloge bomo izvedli samo tedaj, če bo naš tisk v resnici ljudski tisk, to se pravi zagovornik in branitelj teženj koroških Slovencev. Tisku namreč pripada prvo in najodločilnejše mesto v propagandi pa tudi v organizaciji DFDL. „Slovenski vestnik“ mora biti resnično ljudsko glasilo, propagator in organizator našega delovnega človeka v borbi za njegove nacionalne in socialne pravice. Da to v veliki meri vrši, je najzgovornejši dokaz sovraštvo, s katerim so se naši nasprotniki vrgli prav na naš tisk. Ne ogrožanje vere temveč brezkompromisno, odločno zagovarjanje naših pravic do popolne enakopravnosti na vseh področjih, je vzrok ekskomunikacije našega tiska oziroma njegovo postavljanje na indeks. Drugače ne bi bilo razumljivo, da so prekleli tudi naše prosvetno glasilo „Svobodo“, ki se do sedaj niti z enim členkom ni dotaknila vprašanj, ki jih v zakrinkavanje svojih resničnih protislovenskih ciljev škofijstvo navaja kot vzrok svojega „anatema“.

Tembolj važna je naša naloga, da podpremo ta naš napredni tisk gmotno, da ga podpremo predvsem tudi z našim sodelovanjem, da bo res odraz naših teženj, skrbi in zahtev, in da ga nadalje podpremo tudi še z našim razširjanjem.

Sekretariat DFDL mora pomagati našemu človeku v upravnih zadevah

Za centralno pisarno, za sekretariat PO DFDL, pa obstoja še ena velika naloga. Ob pomanjkanju inteligence in predvsem slovenskega uradništva **mora sekretariat DFDL pomagati našemu človeku v borbi za pravice proti le prečestokrat krivičnim ali vsaj pristranskim ukrepom avstrijskih oblasti proti zakonitim pravicam našega človeka.** Vsak naš človek mora v tem vprašanju najti vso podporo sekretariata DFDL, pri čemer se zavedamo, da je tudi to del naše borbe za dosledno uresničitev vseh nacionalnih in socialnih pravic, ki po načelu demokracije pripadajo koroškim Slovencem.

Slej ko prej je danes bistveno vprašanje naše borbe in naša poglavitna naloga — **borba za enotnost.** Pri tem se zavedajmo, da je močna organizacija udarna sila pri izvajanju borbe za enotnost, da je široka organizacija okvir za ustvarjanje te enotnosti in da je prav ta okvir DFDL tako širok, da je v njem prostora za vsakega poštenega koroškega Slovenca in vsakega poštenega demokrata.

Zato nobenega ne odbijamo temveč nam je vsak dobrodošel, ki so mu v resnici pri srcu interesi slovenskega ljudstva na Koroškem.

Socialistična država nudi vojnim žrtvam podporo

V zvezi z odobritvijo redne mesečne invalidnine sedemindvajsetim koroškim partizanskim invalidom je poslal Glavni odbor Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške ministrstvu za socialno skrbstvo, invalidski odsek, v Ljubljani naslednje pismo:

„Glavni odbor Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške smatra za svojo dolžnost, da se prisrčno zahvali za veliko pomoč, ki jo je vlada LRS s tovarišem Miho Marinkom na čelu nudila sedemindvajsetim koroškim partizanskim invalidom s tem, da jim je priznala redno mesečno invalidnino. Vsi tovariši in tovarišice, ki smo jim pred dnevi izročili tozadevne odloke, so bili globoko ganjeni ob dejstvu, da naša matična država ne skrbi samo za vojne žrtve, državljane FLRJ, temveč gmotno podpira tudi koroške Slovence, ki so se žrtvovali v borbi proti fašizmu za resnično demokracijo.

„Avstrijske oblasti nas ne poznajo. Do države imamo samo dolžnosti, lahko garamo in opravljamo najslabša dela ter plačujemo visoke davke. Nočejo pa nam priznati niti najosnovnejše socialne podpore“ — tako so ob sprejemu odlokov glede priznanja invalidnine govorili 50 odstotni partizanski invalidi, ki so prisiljeni opravljati najtežja dela kot težaki — drvarji.

Bodite prepričani, da zlasti bivši partizani Slovenske Koroške budno spremljamo Vaše junaške napore v borbi za Vaš petletni plan, za socializem.

Prav tako smo ponosni, da vlada FLRJ in vse jugoslovansko delovno ljudstvo tako vztrajno in učinkovito bije boj proti vsem informbirojevskim klevetam, lažem in obrekovanju in da ste prav Vi, junaški naši bratje, pogumno in odločno stopili na branik enakopravnosti malih narodov. Samo tako je mogoče rešiti bodoče rodove pred novimi vojnami.

Čestitamo Vam in se Vam iskreno zahvaljujemo.

Obvezujemo se, da bomo v bodoče še odločneje branili Vaša pravična načela in Vašo borbo ter vsepovsodi širili resnico o Vaši socialistični domovini, ki je prav tako tudi naša.“

Vsi so si edini kadar gre proti nam

(Nadaljevanje s prave strani)

tos to najbolj zgovorno dokazuje. Na zadnji seji deželnega zbora dne 2. marca t.l. pa so tudi socialistični poslanci sami dokazali, kako „resno“ je bil mišljen njihov predlog iz leta 1947. V zvezi z 10. oktobrom so stavili nov predlog, ki pa se od zgoraj omenjenega bistveno razlikuje. V tem predlogu pozivajo deželno vlado — očitno je vse to organizirala deželna vlada sama — da posreduje pri zvezni vladi, da se zakon o praznikih „razširi v toliko, da velja za Koroško tudi 10. oktober kot plačan praznik“.

Torej zdaj, ko je v Parizu padla odločitev, ko so nam velesile proti naši volji spet vsilile svojo voljo, se na koroške Slovence ni treba več ozirati. Zdaj lahko brezobzirno padejo po nas vsi, zdaj lahko odprejo in razpraskajo „staro rano“, zdaj je za njih prišel čas, da obračunajo z „iredento“, veleizdajalci“, povzročitelji nemirov v deželi“ ali kako so nas še imenovali. Če mislijo, da bodo zdaj, ko je bila v naše vrste umetno vnešena neenotnost, svoj namen lažje dosegli, jim lahko povemo samo to, da bomo koroški Slovenci slej ko prej to razdvojenost likvidirali in strnjeni in enotni preprečili vse temne naklepe naših zakletih sovražnikov. Tega naj nikoli ne pozabijo. Znali smo iti v borbo proti fašizmu, iz katere smo izšli kot zmagovalci. Prav tako pa si bomo znali priboriti to, kar nam pripada, tudi zdaj in v bodoče, znali si bomo priboriti popolno nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost ter dokončno obračunati z vsemi tistimi, ki nas v tem ovirajo in nam želijo zlo.

Tu se tudi vidi, kolikšna je njihova „zaskrbljenost“ za mirno sožitje in dobre odnose med obema narodoma v deželi. S svojo protislovensko politiko mirnega sožitja nikakor ne gojijo, temveč ustvarjajo le sovraštvo, kar gotovo ni v interesu avstrijskega ljudstva, ki protislovenske ukrepe in šovinizem prav tako obsoja.

Bo pač le treba poslušati ljudstvo, zakaj vedno je bilo in bo: l j u d s t v o o d l o č a !

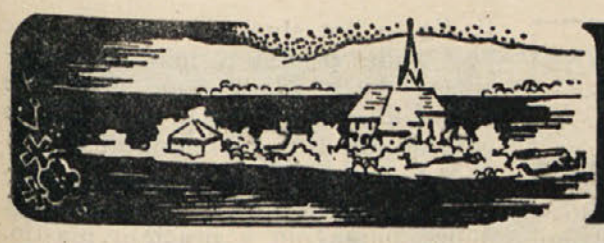

Po naši zemlji

Volivni rezultati zapovedujejo enotnost

Iz Sel smo prejeli precej obširen dopis,, v katerem naš dopisnik obravnava rezultate zadnjih občinskih volitev. Tako-le pravi:

Ko smo se začeli pripravljati na občinske volitve, smo bili prepričani, da bomo v naši občini, kakor zadnja leta, tudi v bodoče imeli slovenskega župana. Saj so Sele slovenska občina in morajo to priznati celo tisti, ki sicer tako radi poudarjajo, da Slovencev na Koroškem ni več.

Odkrita so bila prizadevanja nas članov DFDL, da bi za nastop pri občinskih volitvah združili vse narodno zavedne kmete, delavce in obrtnike in tako zajamčili uspeh. Toda žal, v krogu posameznikov so prevladali strankarski vplivi, ki pa, kakor vemo, skupnosti samo škodujejo. Naše popolnoma nestrankarske „Liste kmetov in delavcev“ ne samo da niso podprli, temveč, kakor smo že poročali, so sestavili svojo strankarsko listo s kompromitiranim imenom KLS. Tako smo Slovenci v Selah tudi na občinske volitve šli razdvojeni in razcepljeni. Da to ni krivda Fronte in njenih članov, ve vsakdo.

In kaj nam je prinesla ta razcepljenost? Prvič to, da v primeru z jesenskimi volitvami 73 Slovencev sploh ni šlo na volišče, pač zaradi ponovne razcepljenosti, drugič pa to, da nimamo absolutne večine — s tem seve tudi ne župana — ki bi jo ob skupnem nastopu na vsak način imeli.

Poglejmo: po volivnih rezultatih smo Slovenci dobili skupno 5 odbornikov (Lista kmetov in delavcev 2 in KLS 3), ÖVP 1 in SPÖ 6. Če bi šli pa enotno na volitve, za kar so bili dani vsi pogoji, bi bili rezultati povsem drugačni. Prvič bi šlo najmanj 73 Slovencev več na volišče in bi imeli s tem toliko glasov več, skupno najmanj 264, drugič bi ne dobili samo 5, temveč 7 odbornikov, s tem absolutno večino in slovenskega župana. ÖVP bi sploh ne dobila odbornika, SPÖ pa nenga manj.

Te številke jasno govorijo, da nam razdvojenost samo škoduje. Pa še so ljudje, ki tega ne uvidijo ali nočejo uvideti, še so ljudje, ki se, kakor izgleda, v preteklosti prav nič niso naučili.

Enotnost je in mora biti danes parola vseh nas. Zakaj le enotni bomo lahko uspešno nastopili proti nakanam naših združenih sovražnikov, ki so v zadnjem času začeli nebrzdano gonjo proti itak že tako pičlemu slovenskemu pouku v šolah, da bi ga dokončno izrinili, enotni in združeni si bomo ustvarili tudi pogoje za lepšo bodočnost, za srečo nas in naših potomcev.

Sovražnik se raduje nad našo razdvojenostjo, ker ve, da ima od tega korist. Zato našo razdvojenost, ki jo slovensko ljudstvo odklanja, poskuša tudi poglabljati. In mi? Ali bomo to mirno dopustili? Ali še nismo dovolj zreli, da končno spregledamo? Če nas že drugi zatirajo in nas poskušajo dokončno zatreti, ali bomo mi stali ob strani in prizadevanja naših zatiralcev celo pospeševali? Mislim, da bi bil to neodpustljiv greh! Zato, volivni rezultati naj nam bodo nauk, ki si ga vzemimo k srcu! Za naprej pa: **Združimo se in ustvarimo enotnost in nihče nas ne bo mogel premagati, še manj ugonobiti.**

Bistrica nad Pliberkom. V naši občini je bil volivni rezultat slovenskih glasov oktobra 1949 takšen: Demokratična fronta delovnega ljudstva 89 in Krščanska ljudska stranka 274, skupno torej 363 slovenskih glasov. Pri občinskih volitvah, 12. marca t. l., pa smo dosegli pod strankarsko listo KLS-a samo 312 glasov. Tudi pri nas v bistriški občini so bili poizkusi, da bi postavili v zaskrbljenosti za najboljši uspeh pri važni zadevi občinskih volitev enotno skupno listo z nestrankarskim imenom tedaj sprejemljivo za vsakega, ne glede na njegovo pripadnost k Demokratični fronti ali Krščanski ljudski stranki, ter bi enotno šli v borbo za občinske mandate v občini, ki je imela v preteklosti župane in močno slovensko zastopstvo. Brez dvoma pošten in pameten načrt. Toda takoj v začetku je bilo opaziti, da ta namera ne bo uspela, ker je takoj gospod župnik Picej vzel zadevo v svoje roke ter si z vsem svojim vplivom prizadeval postaviti listo pod imenom Krščanska ljudska stranka. Ker ni bilo mogoče gospoda župnika o prednosti enotne, nestrankarske liste prepričati, so naši možje, da se ne bi vlagali dve slovenski listi, prevzeli kandidature tudi na listi, ki je nosila strankarsko ime in pozitivno posegli v volivno borbo in so tudi vsi, ki so v jeseni volili Demokratično fronto v interesu slovenske stvari volili brez izjeme vloženo listo.

Čeprav je gospod župnik zastavil ves svoj vpliv za listo KLS in hodil od hiše do hiše in posegel celo v blaško občino se je izkazalo, da mu pri volivcih, ki so v jeseni volili KLS in ÖVP, ker so jo jim naslikali ÖVP v najlepših barvah in pripovedovali našim mamicam, da je ÖVP zaščitnica baje ogrožene vere in edina od katere moremo Slovenci pričakovati svoje pravice, ni uspelo popraviti pogreška, ki je posledica jesenske agitacije za nam sovražno OeVP. Zaradi te zmede je veliko volivcev, ki so v jeseni volili KLS in ÖVP, kolebalo, niso se mogli odločiti, so ostali doma, ali po so volili tudi zdaj ÖVP listo. Strankarska lista ni imela prave udarne sile in je bila zaradi tega tudi propaganda in agitacija bolj mlačna.

Zaradi tega je uspeh tak, da imamo danes manj glasov, kakor vsi skupaj pri jesenskih volitvah in le štiri odbornike. To dejstvo nam mora biti opomin, da moramo napeti vse sile, da bomo organizirali vse naše ljudi v organizaciji na široki podlagi, ki ima prostora za vse Slovence, ki so dobre volje in ki hočejo, da si priborimo v prihodnjih letih bistriško občino, s tako lepo slovensko tradicijo, s slovenskim Šmihelom na čelu, spet v naše roke.

Uspehi v občinah, kjer so nastopili pri občinskih volitvah z enotno nestrankarsko listo, so pokazali, da je bil ta način boljši in bodi nam ta ugotovitev šola za bodočnost.

Škofiče. V cvetu svoje mladosti nas je za vedno zapustil komaj enaindvajsetletni Valentin Rainer, po domače Oranov Foltej v Logu. V celovški bolnici je še pred enim mesecem iskal pomoči, toda po poizkusni operaciji so ga poslali domov, kjer je po enem tednu preminul. Bridka je izguba za Oranovo družino, ker je izgubila delavnega in skrbnega družinskega člana in bodočega gospodarja Oranove kmetije. Velika množica ga je spremila na zadnji poti. Tovariš Lovro Kramar se je ob odprtem grobu poslovil od njega v imenu prosvetnega društva in Kmečke zveze, pevci pa so mu na domu in ob grobu zapeli žalostinke.

Oranovi družini naše iskreno sožalje!

Šteben pri Maloščah. Svoje skrbi in trpljenja polno življenje je zaključila vsepovsod znana in spoštovana Rjanova mati v Štebnu, stara osemingestdeset let. Velika množica jo je spremila dne 7. marca t. l. na njeni zadnji poti in sočustvovala s petimi sinovi in petimi hčerami, ki jim je bila nad vse dobra mati. V času nacističnega nasilja so ji iztrgali moža, širom koroške slovenske zemlje znanega narodnjaka Antona Gastlna in ga zavlekli v koncentracijsko taborišče Dachau, odkoder se ni več vrnil. Težka je bila žrtev in bridka izguba za Rjanovo družina. Naj si težko preizkušena Rjanova mati odpočije v domači zemlji, zaostalim pa naše globoko sožalje!

Deželni glavar Wedenig na dopustu. Deželni glavar gospod Wedenig je nastopil dne 20. marca dopust, ki bo trajal do 3. aprila. Med tem časom odpade sprejemanje strank ter ga bo ta čas zastopal njegov namestnik Ferlitsch.

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške

sporoča, da je Pokrajinski zbor, ki bi moral biti dne 2. aprila t. l., preložen na nedoločen čas in bomo rok še pravočasno sporočili.

ZbPSK

Velikonočne razglednice

Kdor želi velikonočne razglednice s slovenskim napisom, jih dobi po nizki ceni v Celovcu, Gasometergasse 10.

Čisto v dnu srca je patra Melhijorja nekoliko pogrelo, kajti spomnil se je, da se je tudi on pred davnimi leti rodil v neki skriti vasici na Kranjskem in da je imel slovensko mater. Toda ta rahli opomin je hitro pogoltnil, čim je njegov pogled obletel božjo martro v kotu celice; saj to je bilo že davno in zdaj je tu, da vrši dolžnosti reda, kateremu je poklonil svoje življenje. Zato je poklical svojega zastopnika in odredil, da se morajo takoj mobilizirati vsi moški uslužbenci samostana, ki so sposobni nositi orožje.

In silno redkobesedni in nadušljivi majer samostanskega marofa v Granictalu, šestdesetletni Jokel, je pri večerji takole spregovoril hlapcem:

„Jutri zjutraj pa pojdète branit domovino!“

Pri mizi je sedelo osem hlapcev in pet dekel, zraven je bilo tudi nekaj otrok, ker so bili trije pari poročeni.

Poselska družina ni nehala zajemati iz velike sklede, kakor bi se je povelje sploh ne tikalo. Čez nekaj časa je pobaral volar Anderle:

„Kam pa?“

„K Birnpamarju!“ je odvrnil majer Jokel.

Potem je družina mirno jedla dalje.

„Kdo je rekel?“ se je prva oglasila Agata, volarjeva žena.

„Brat Fridolin!“ je odgovoril majer Jokel.

Spet so jedli dalje; prva jed je bila že pospravljena, načeli so drugo. Šele sredi te je konjar Gregl zaustavil zajemanje in resno povprašal:

„Kaj se je pa zgodilo?“

Pri teh besedah so tudi ostali pogledali majerja Jokelna, kar je pomenilo, da zahtevajo od njega nadaljnjih in natančnejših pojasnil.

Majer Jokel je to precej razumel.

„Tega vam ne vem povedati. Čuje se le, da hočejo Srbi vdreti v deželo. Zato mora vse na branik, kar leze in gre!“

„Torej vojna!“ je počasi zategnil konjar Gregl.

„Da, vojna!“ je suho dejal majer Jokel.

Vsi so govorili in se vedli tako, kot bi ne vedeli, da teče nekaj streljajev od njih, proti jugu, skozi sosedno občino Legerbuh zastražena demarkacijska črta.

Hlapca Miha in Tiče sta se spomnila te razvpite tihotapske cone. Redno vsak teden enkrat sta zdrknila v Labod ali v Dravograd po tobak. Ker sta bila po rodu Slovenca iz mislinjske doline, sta ta posel onstran meje opravljala kot neodrešena Slovenca.

Oba hkrati sta zatorej rekla:

„Zakaj pa ne na Legerbuh?“

„Tega pa ne vem!“ je spet kratko odvrnil majer Jokel.

Od osmih hlapcev so bili štirje na vojni in so bili šele komaj nekaj mesecev doma. Eden izmed pristavških hlapcev pa se iz vojne sploh ni vrnil; štirinajstega leta je bil v Galiciji ujet in o njem so se zdaj širile čudne novice po Granictalu; trdili so, da je nekje v Rusiji boljševiški komisar.

Majer Jokl je takole mislil o njem:

„Ne čudim se, saj ni bil nikoli nič prida. Tukaj bi ne postal star kakor jaz, ki že čez štirideset let služim samostanu.“

Gregl, Anderle, Tiče in Jorgl, ki so bili vojaki, so zdaj nekoliko natančneje pomislili. Nato je odložil žlico najprej Miha, potem Tiče, potem Anderle, potem Gregl; ta poslednji jo je skoraj že zafatil po mizi.

„Zakaj so spet to skuhali!“ se je razjezil Tiče.

Anderle pa je s pestjo lopnil po mizi:

„Ker nisem pustil svojih kosti v Galiciji ali na Soči, jih zdaj lahko pustim pri Birnpamarju. Kaj je to!“

Kravarica Cena, ki je imela na tihem grešno znanje z nekim volkswehrovcem, je dejala:

„Srb je temu kriv, ker je vdrl v deželo. Zakaj ne da miru!“

„Srb ali Lah, meni je vseeno!“

Anderle je še enkrat udaril po mizi, da je vse umolknilo.

Anderlova žena pa se je srdito obrnila h kravarici in kriknila: „Ti lahko govoriš, ker nimaš otrok!“

Potem jo je posilil jok. Ker so za-

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Med domačini na Novi Gvineji

Otok Nova Gvineja je velikan, za Grenlandijo največji na svetu, saj meri nič manj kakor 785.000 kvadratnih kilometrov, to je trikrat toliko kakor vsa Jugoslavija. Razprostira pa se severno od Avstralije, a še vedno na južni poluti naše Zemlje tik pod polutnikom ali ravnikom ter uživa zato vse dobrote in slabosti tropskega podnebja, posebno v nižjih predelih. Še v mlajših geoloških zemeljsko zgodovinskih dobah je bil ta otok zvezan s severno Avstralijo, nato pa se je vmesni del pogreznil v morje. Še danes so nekatere ravnine na jugu tega velikanskega otoka le malo metrov nad morsko gladino. Drugod pa se je pogrezal hitreje in so dolgi deli obale, kjer se iz morja dviguje zemlja kar po več sto metrov visoko v strmih apnenčevih stenah. Morje se je mestoma globoko zajedlo v kopno in malone odrezalo severnozahodni del otoka. Dva globoka zaliva, Mac Cluer Gulf Bay in Geelvink Bay segata tako globoko, da je ta del le še po ozkem medmorju vezan z ostalim delom Nove Gvineje. Zato ima otok tako značilno obliko in je podoben velikanski želvi, z glavo obrnjeno proti zahodu. Na vzhodu in zahodu se razprostirajo obsežna otočja. Na jugu pa sega pod morjem skoraj do samih Gvinejskih obal velika, 2000 kilometrov dolga veriga avstralskih kleči.

Iz nižin so raziskovalci le s težavo prodrli skozi goste džungle v notranjost otoka, kjer so našli velikanska gorovja, ki se malone nepretrgoma razprostirajo od vzhoda proti zahodu nad 2000 kilometrov daleč! V Sneeuw (snežnem) gorovju je Carstensz gora, 4788 m visoka, torej le nekaj metrov nižja od Mont Blanca v Alpah in kjer tudi leži kljub bližini ekvatorja večni sneg. Pa tudi na vzhodu otoka so velika gorovja, kjer so že odkrili mnogo nad 4000 metrov visokih gora.

Prebivalstvo

A začuda, prebivalcev je malo! Jugoslavija jih ima okoli 15 milijonov — trikrat večja Nova Gvineja pa jih ima komaj nekaj nad 700.000! Torej je okoli 60 krat redkeje naseljena. Vzrok temu je nezdravo podnebje v nižinah, pomanjkanje mesne hrane in izredno nizko kulturno stanje prebivalstva. Nikjer se ti ljudje niso mogli združiti v večje politične skupine. Žive v neštetih ločenih skupinah, ki nikakor ne morejo nuditi tujcem uspešnega odpora. Razlikujejo pa se tudi po postavi, barvi in jeziku, četudi pripadajo večinoma črnim Melanezijcem. Največ jih pripada Papuancem, ki jih je na Novi Gvineji še brez vsake tuje primesi. Po večini so lepe postave. Le visoko v gorah, ločeni od drugih plemen, žive še zelo zaostala in telesno degenerirana plemena Karonov, ki nimajo skoraj nobene, niti najnižje družbene ureditve. Podobni so pritlikavim Negritom na Filipinih. Ob reki Ely so našli tudi mešance med Malajci in Papuanci in podobne prebivalce tudi na skrajnem zapadu, kjer se je deloma razširila celo muslimanska vera, ki je prinesla nekoliko civilizacije, a ni mogla zatreti lovcev na človeške glave in ljudožrstva.

Raziskovanja na Novi Gvineji

Še dolgo ne bodo zaključena, ker visoka gorovja, veliki pragozdovi in močvirja ovirajo hitro in uspešno delo. V novejšem času se znanstveniki poslužujejo tudi letal, da jih hitreje prenesejo čez nevarne ali težko dostopne predele. Iz naglo improviziranih letališč med gorovji in drugod pa delajo pohode v notranjost dežele, in spet jim letala donašajo vse potrebno, hrano itd. ter ravno tako hitro odnašajo obolele sodelavce.

Na ta način so prišli v stik z mnogimi do sedaj manj znanimi plemeni, ki se v ostalem ne razlikujejo preveč od drugih Melanezijcev. Posebno uspešne so bile številne ekspedicije Mihaela Leahyja iz Avstralije, ki je kakor Maklaj storil vse, da je nezaupljive domačine prepričal, da jih obiskuje le iz človekoljubnih namenov. Tudi on se je prepričal, da so ti ljudje v bistvu dobri in so postali nezaupljivi le zaradi še povsod razširjenega ljudožrstva in pa ker love v notranjosti dežele nekateri poglavarji sužnje.

Leahy je obiskal predvsem plemena, ki žive v porečju mogočne reke Purari in ugotovil, da žive tam ljudstva še kakor naši predhodniki v kameni dobi. Življenje v naravi in neprestani boj za obstanek je iz njih naredil zdrave in močne ljudi. V boju se predvsem poslužujejo loka in puščic, od katerih se nikdar ne ločijo. Ko spe v kočah, obrnjeni z nogami proti ognju, leže loki in tuli s puščicami vedno ob njihovih bokih. Saj nikdar ne vedo, če jih zdaj ali zdaj napade človeškega mesa lačen sosed! V obrambo služi bojevnikom velik ščit. Skriti pod njim se plazijo proti sovražniku kakor rakovice in v danem trenutku izza ščita izstrele puščico na sovražnika. Zanimivo je, da je raziskovalec našel mnogo mož, ki so imeli le eno roko, drugo pa so izgubili v boju. Osti puščic, kopij, sekire in noži — vse je še iz kamna. Toda to jih ne moti in s kamenitim orodjem morejo izrezljati lepe okraske in vse svoje potrebščine. Kamenite sekire pa, ki se belcu, ki pride med te v divjini živeče ljudi, zde skrajno neokorne, so prav nevarno orožje in morejo prizadejati zelo globoke rane. Leahy je videl ubitega domačina, ki mu je šla široka kamenita sekira deset centimetrov globoko v telo. Tudi mehkejši les morejo klati z njimi, trdega pa ne, ali pa vsaj zelo počasi.

V sovraštvu oškodujejo svojega nasprotnika takole: kakor so pri nas v nedavno preteklih časih zlobni sosedje porezali vse trte, tako nekatera plemena na Novi Gvineji uničijo sovražniku gozdne nasade kakega zanje nujno potrebnega drevesa. Ker pa ga zaradi trdega lesa ne morejo s kamenitimi sekirami posekati, mu v kolobarju porežejo lubje, da se celi gozdiči posuše.

Le redko so raziskovalci v kaki vasi videli železno sekiro, ki so jo domačini kazali kakor čudo. Kdo ve, po kakšnih potih in skozi koliko rok je šla, preden je od obale po zamenjavi prišla v divjine notranje Nove Gvineje.

Obleke

ti ljudje ne rabijo. Na vrvi okoli pasu si obesijo kose lubja spredaj pa še metulju podobno obliko iz trdega lesa, ki naj jih varuje ran na občutljivejšem delu telesa. Vse to enostavno pokrivalo ni daljše od 30 cm spredaj, ob straneh pa komaj 12 cm. Na hrbtu nosijo večkrat tudi mrežaste vreče, ki so precej velike in segajo skoraj do kolen. V nekaterih vaseh pokrivajo ledja le z nekaj listi, privezanimi na vrvico. Nekateri domačini pa si narede tudi neke vrste oklepe iz šibic, bambusu podobnih rastlin; te šibice prepletejo tako trdno, da jih celo puščice ne morejo vedno predreti.

Kakor povsod pri primitivnih narodih je tudi na Novi Gvineji pojem telesne lepote različen od našega. Posebno potrebno se jim zdi, da si predrejo nos na treh ali celo na petih mestih. V te luknje zatikajo koščke lesa, nanje pa zaradi lepšega obešajo verižice iz tambu-školjk, ki jih po zamenjavi dobivajo od prebivalcev na obali morja. Da pa so še lepši, si radi zatikajo v nosne luknje lepo barvana ptičja peresa.

Seveda je treba tudi ušesa preluknjati in luknje primerno povečati. Za to jim služijo za naše pojme prav čudni predmeti, tako n. pr. posušene kače, gladki repi nekaterih živali, ali pa celo — prsti, ki so jih odsekali ubitim sovražnikom.

Nekatera plemena si spletajo lase v kite ali se drugače česejo in lase dobro namažejo s prašičjo mastjo. Glavo si krase z verižicami in živobarvnimi peruti raznih žuželk, s školjkami, raznimi barvastimi jagodami, ptičjimi peruti in drugim lepotičjem, ki jim ga daje njihova pestra narava. So pa tudi kraji, kjer domačinom, posebno tistim, ki žive v goščavi, ni do lepotičja najbrž zato ne, ker bi ga v goščavi hitro izgubili.

V nasprotju z belci se na Novi Gvineji le moški tako lišpajo; ženske so namreč skromnejše. Neporočena dekleta nosijo le spredaj in zadaj kratek pašček iz vrvic, boke pa imajo gole. Bolj oblečene so poročene ženske. Iz nitk, iztolčenih iz lubja nekaterih dreves, imajo gosto tkano krilo, ki jim sega od pasu do kolen. Skoraj večina žena na Novi Gvineji nosi s seboj tudi mrežasto vrečo. V njej prenašajo svojo borno imovino: hrano otroka ter nekaj kosti in lobanje nekaterih svojih sorodnikov. Roke mnogih žena so poškodovane. Na Novi Gvineji je namreč med nekaterimi plemeni čudna navada, da si ženske odsekajo gornji člen katerega izmed prstov, če pade v boju njihov sorodnik. To pa ni redek slučaj, saj divjajo med plemeni vedno kruti boji

Bivališča

Večinoma so koče prebivalcev na Novi Gvineji okrogle; v nekaterih pa so podolgovate in tudi do 15 metrov dolge. Vhod je ob strani. Moški stanujejo v eni koči, ženske v drugi. V moških kočah se po dolgem vrste ognji ob njih čepe v brezdelju bojevniki in si pripovedujejo svoja junaštva, ali pa spe, z nogami proti ognju in orožjem poleg sebe. Ženske koče so razdeljene v posamezne predele. V njih žive žene posamezno, običajno ima v enem koncu take sobice svoj kot tudi prašič. Skozi streho, pokrito s travo, mole skoraj en meter visoki oporni koli, katerih konce okrase s travnatimi šopi in poprek s količi drevesa „zamorčeva glava“ imenovani. Tako se zdi, kakor da bi imele take kolibe dimnike. Nekatere koče so tako nizke, da mora človek komaj dobro sedeti v njih in se kar duši, kadar kurijo, dasi jih je večina dovolj visoka.

Proti tujcu so Novogvinejci precej nezaupni, a ni jih težko prepričati o miroljubnih namenih obiskovalcev. Medtem ko so raziskovalce skoraj povsod spremljale kar stotine dobrodušnih domačinov, ki so jih v svojem navdušenju po velikih ovinkih vodili v druge vasi njih naklonjenih soplemenjakov, jim radi kazali steze po težko prehodnih gorah in skozi džungle, se je Leahyju pripetilo nekje tudi nekaj neprijetnega.

Okoli njegovega tabora se je nabralo okoli 2000 radovednih domačinov. Ko pa so raziskovalci začeli podirati svoj tabor, da bi odšli dalje, je neki domačin mislil, da hočejo iz strahu zbežati. Začel je kričati in pozivati rojake na napad. Loki so se napeli in kopija naperila. Noben dokaz, da tujci niso niti sovražni, niti se nikogar ne boje, ni več mogel preprečiti napada. Moči puške še niso poznali in so, kakor je Leany pozneje dognal, imeli ta kos železa in lesa za nenevaren predmet. Ker so zažvižgale prve puščice, so počile tudi prve puške. Padlo je precej domačinov in napad je bil odbit. Toda čudno, sovraštvo je bilo pozabljeno! Vse je bilo zopet dobro! Zopet so jim bili domačini naklonjeni in jim pomagali pri potovanju, ko je hujskač utihnil in se odstranil, prepričan, da so tujci neustrašeni in miroljubni ljudje.

Tako je torej Nova Gvineja še prava zakladnica za raziskovalce naravnih zakladov in ljudstev, ki žive še v razmerah, v kakršnih je živel človek v Evropi pred več deset tisoč leti.

---

jokali tudi vsi ostali otroci, nisi mogel čuti lastne besede.

Ko se je jok polegel, je prvi vprašal Miha:

„Ali jaz tudi?“

„Tudi!“ je rekel majer Jokel.

„Ko sem pa švedrast!“

Miha je imel pokvarjeno nogo in je bil vso vojno doma.

Majer Jokel bi mu rad zabrusil v obraz, ali za tihotapstvo ni prešvedrast, pa je molčal in ga le grdo pogledal.

„Ali tudi jaz?“ se je oglasil Motl, ki mu je bilo že čez sedemdeset let in je bil na pristavi le še pri mizi.

„Tudi ti!“ je hladnokrvno ukazal majer Jokel.

„Kaj pa jaz?“ je vprašal pastir Foltel, kateremu je bilo šele petnajst let.

„Tudi ti!“

„Jaz grem pa rad!“ je fant veselo poskočil.

S tem je bilo večerje konec.

Družina je pokleknila k molitvi rožnega venca, kakor po navadi, le prošnja, ki jo je majer Jokel dodal na koncu je bila nova:

„Očenaš za to, da bi Srba pregnali iz dežele in da bi bila domovina svobodna . . .“

Drugo jutro, ko je bilo še komaj sivo, so bili že vsi posli zbrani v izbi. Majer Jokel je delil proviant. Vsak je dobil ogromen hleb rženjaka, platišče debele prekajene slanine, svinjsko klobaso, kot buča veliko kepo domačega sira in steklenico žganja. Ogromni nahrbtniki so bili tako nabiti, da so jih lastniki komaj mogli zavezati. Na klopi so čakali trije puči po deset litrov, napolnjeni z najboljšim granictalskim ozimičevcem. Ničesar ni pozabil majer Jokel.

Ko so si že vsi oprtali nahrbtnike, je majer Jokel spregovoril:

„Na žandarmerijski postaji dobite puške in municijo. Potem pa pojdite dalje do Birnpamarja, kjer vas čakajo zapovedniki. Vaš komandant je pater Lobisser — in glejte, da nam ne boste delali sramote. — Zdaj pa pojdite v božjem imenu . . .“

Starega majerja je že posiljeval jok in obrnil se je v stran; nato je še spravil iz sebe: „Najrajši bi šel z vami . . .“

Vsem zaporedoma je podal roko.

Tiče, Gregl in Jorgl so zgrabili vsak po en puč, ga nataknili na kole in zadeli na rame. Nato so drug za drugim odšli iz hiše, kjer jih je čakala ostala družina.

Po kratkem slovesu, polnem ihtenja in joka, so novi heimatschutzlerji zapustili pristavo in jo mahnili v vas, kjer so dobili vsak po eno puško z bajonetom in municijo. Na vasi je bilo že nekaj tujih volkswehrovcev, ki so postajali tu in tam.

„Kdo pa je vaš komandant?“ so vprašali samostanske prostovoljce, ki so v čudni zadregi postajali na cesti.

„Pater Lobisser!“ je pomembno odgovoril Anderle.

„A tako! Vi ste iz kloštra!“ so odvrnili volkswehrovci in se muzali staremu belobradatemu Motlnu in švedrastemu Mihi.

(Dalje)